

DOHÁNYÁRUSOK KÖZLÖNYE

A magyarországi nagy- és kistőzsdetulajdonosok szakközlönye és értesítője.

A DOHÁNYGYÁRTÁS, ELADÁS, VALAMINT A HOZZÁTARTOZÓ CIKKEK SZAKKÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár fél évre 5 kor.

Kiadótulajdonos és felelős szerkesztő:

HATSEK ADOLF

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., Eötvös-utca 5.

hová az előfizetési összegek, valamint a kéziratok küldendők.

TARTALOM: Az erős és a gyöngye. — Egy áru nélküli nagyáruda. — Vegyes hírek. — Szerkesztői üzenetek.

Az erős és a gyöngye.

A legtekintélyesebb dohánytermesztők közül körülbelül nyolcvan a legutóbbi napokban összegyűltek, hogy afölött tanácskozzanak, milyen módon volna lehetséges terményüket jobban értékesíteni, azaz a kincstárt arra bírni, hogy a dohányt nagyobb áron váltsa be. A tanácskozás eredményeképpen azt a határozatot hozták, hogy a pénzügyminiszter elé azt a kérelmet fogják terjeszteni, hogy magasabb árakat engedélyezzen. A kérelem indokául azt hozzák fel, hogy a munkabérek most hasonlíthatatlanul magasabbak, mint előbb. Más motivumot már azért sem hozhattak fel, mert a kérvényezőket az általános drágaság, hála Istennek, nem érinti, minthogy az élelmi cikkeket épen ők drágítják meg és miután a munkabérek kivül alig hivatkozhatnak említésre méltó költségekre, meg kellett elégdniük ennek az egy indoknak a miniszter elé terjesztésével. Vajjon lesz-e a kegyelmes úrnak tényleg annyi belátása, hogy a nagyrészen milliomosokból álló dohánytermelők kárpótolja azért, mert valamivel többet kell munkabérekre kiadniuk? Wekerle pénzügyminiszter, aki maga is elsőrendű gazda, sokkal jobban ismeri a munkaviszonyokat, mint sem, hogy igazat adhatna nekik. A „drága munkabér“-re való hivatkozás tudniillik manapság olyan varázserővel bír, hogy mindenkit rögtön meggyőz. Hogy jelenleg a gazda telkétől és földjétől uzsorakamatokat szed, az nem jön emellett tekintetbe. Hogy bármelyik gazdasági termény, részint a javított művelés, részint a magas eladási

árak következtében, tiszta arannyal ér fel, szintén ismeretes. Viszont a dohány az egyetlen termény, amelyikkel a termelő földuzsorát nem úzhat. Itt meg vannak a kezei kötve. Meg tudjuk tehát érteni, hogy „a helyzetük javítása végett“ egybesereglett dohánytermelők nagy fájdalmat éreznek, hogy itt is nem diktálhatják, szívük vágya szerint, az árakat.

„A dohány termesztése már alig fizetődik ki“, így panaszkodtak ezen a gazdakongresszuson. Azt akarják ők, akik közül majdnem mindegyik eget és földet megmozgat, hogy termőföldjét megnagyobbitsa, velünk elhitetni, hogy a szántóföld, amelyen dohány nő, többé ki nem fizetődik. Ugylátszik, a bor tejükbe szállt az uraknak, már tudniillik az a bor, amely az elmúlt évben annyira keresett volt s árban annyira emelkedett. De a jóemberek elfelejtik, hogy a külföldi silány termés okozta ezt a hausse-t, valamint a mi közepes termésünk. Persze hogy érdekesebb bort termeszteni, mint dohányt, különösen ha az árak magasak. Ki fizeti meg bortermelőnek a magas munkabérek, ha a termés rosszul üt ki?

Hanem az közismert tény, hogy mindenki, aki az állammal üzleti összeköttetésben áll, különös előnyöket vár. Ugyanaz az állam, akiknek 22 gyárában munkásait akarva nem akarva drágábban kell fizetnie anélkül, hogy emiatt a közönséget zaklalná s tőle kárpótlást követelne, ugyanaz az állam gazdagítsa a gazdag földesurakat még azzal is, hogy a megdrágult munkabérek helyettük kifizesse.

Ami bennünket erre a szemlélődésre indít,

amely tulajdonképen lapunk keretén kívül áll, az a kisembereknek az az oltalom és védelem nélküli nagy csoportja, amely a száraz kenyérért a dohány eladása érdekében kemény munkát végez. S ezek a szegény emberek, milyen szerevényen, milyen könyörögve lépnek fel, hogy az állam, akinek érdekében dolgoznak, őket jobban megfizesse. Már évek óta teszik ezt és a miniszterium nem vesz róla tudomást. Ami egy fél-század óta a kistrafikosok javára történt, az naponként néhány fillérnyi többletet jelent, amit egy adóból engedtek el, amelyet úgy is jogtalanul szednek. S ezeknek a szegény embereknek, az állam napszámosainak aránylag sokkal nagyobb terheket kell viselniök, mint ezeknek az előkelő uraknak, akik az államot fejőstehénnek nézik. Azt a szegény ördögöt, akit jelenleg az a kétes szerencse ért, hogy dohányt és szivart árusíthat, bizonyára súlyosabban sújtja, hogy évi 1000 korona jövedelméből egy negyedrészt a megdrágult házbér és kiszolgálás emészt fel, mint a földbirtokost, akinek földje a munkabérek emelkedése folytán holdanként 600–1000 korona helyett csupán 500–600 koronát jövedelmez. Az uraknak a helyzete még ezek mellett az árak mellett is tűrhető, még akkor is, ha minden harmadik vagy negyedik év rossz termést hozna.

De mit lehet tenni. Magyarország földmivelő állammá lett olyan értelemben, hogy a mezőgazdaságot hatalmas támogatásban részesítik még az ipar és kereskedelem rovására is. S a dohánytermelők ez a mozgalma is kárral fog járni annyiban, hogy az elárúsító fogja megkeserülni, de talán a gyártás is, mert ezzel is kezdettől fogva mostohán bánnak. Mert ha önmagunktól kérdezzük, hogy a dohánytermelők el fogják-e érni a céljukat, úgy egész bátran igennel felelhetünk. Az elárúsítók helyzetén javítani — nem, az lehetetlen, ellenben minden valószínűség szerint elegendő fedezet lesz a dohány drágább beváltására, mert — én vagyok a hatalmas és te a gyöngye.

Egy áru nélküli nagyáruda.

Ezen a helyen már gyakrabban kijelentettük, hogy szívesen látjuk, ha az állam érdemes állami hivatalnokok hátramaradottjainak akár nagy, akár kis-árudákat osztogat. Viszont erélyesen tiltakoztunk az ellen, hogy a miniszterium engedélyeket osztogat, amikor előrelát-

ható, hogy úgy az állam, mint pedig a közönség károsodhatik.

Egy fővárosi nagyárudának vezetésére, amelyhez 170 kistrafik van utalva és amelynek évenként több mint három millió forgalma van, legalább 120.000 koronára van szükség. Ha ezzel az összeggel nem rendelkezik, akkor egy olyan nagytrafiknak hetenként 4–5-ször kellene bevásárlást eszközölnie. Minthogy azonban a szabályzatba ütközik, azonkívül pedig a nagyáruda tulajdonosának jelentékeny költségeket is okozna, ennél fogva egy ilyen nagyáruda a hozzáutalt kisárusokkal szemben kötelezettségeinek képtelen megfelelni. A nagyszámu dohányárusok, akiknek jogukban áll hetenként 2–3-szor árukat beszerezni, nem kapják meg a kívánt árut, aminek az a következménye, hogy a közönség sem kapja meg azt a fajtát, amit kíván, miáltal természetesen egy a nagy költségvesztéséget szenvedő kisárust közvetlenül, mint pedig közvetve az államot is évről-évre jelentékeny veszteség éri. Mert egy év hosszú és ha ily esetek, amint másképp nem is lehetséges, gyakran ismétlődnek, akkor a kár mindkét részen ezrekre rug. A publikum pedig csodálkozik, hogy az állam miért akarja a dohányzásról leszoktatni.

A VI. kerületi nagyárudát, tudvalevőleg *özvegy Gömörj Oszkárénak* adták. Nem tudjuk, hogy ennek az engedélynek kiadásánál a szabályzatot, amelynek értelmében a miniszterium elé pontos vagyoni kimutató terjesztendő, figyelembe vették-e. Ha megtették, akkor nem értjük, hogy ez a nagytrafik miért dolgozik idegen pénzzel, ha pedig nem, akkor ezt az engedélyt semmi körülmények közt nem lett volna szabad kiadni. Tehát az engedélyt kiadták s nekünk semmi ellenvetésünk sem lenne ez ellen, ha a VI. kerületben lévő dohányárusok ezáltal súlyos kár nem érné.

E napokban megtörtént, hogy a VI. kerületi nagytrafik február 22, 23 és 24-én a hozzáutalt trafikoknak a szükséges árukat képtelen volt kiszolgáltatni. Gondoljuk meg, hogy ez mit jelent. Február 22-én, szombaton, amikor minden trafikosnak vasárnapra árukkal kell magát ellátnia, minthogy akkor kétszer akkora a forgalom, megtörtént, hogy amint halljuk, 70 trafikos nem kapott árut. Hétfőn délelőtt, amikor a kisárusoknak, akik egész készletüket eladták, az árura szükségük volt, szintén nem szolgáltatott ki a nagytrafikban semmit. Ki fizeti meg a szegény emberek kárát? Azt hisszük, hogy ez az ügy nem szorul további kommentárra.

Ennek a nagytrafiknak a fennállása óta számos jogos panasz érkezett hozzánk, amelyekről mi nem vettünk tudomást, noha ez, olvasóink érdekében, kötelességünk lett volna. De mi elnézők vagyunk kezdőkkel szemben és minthogy épen egy nőről van szó, aki a maga embereire rá van szorulva, nem akartuk mindjárt a vészharangot megkondítani, hanem reméltük, hogy a jövőben megjavul a helyzet. Most azonban bűn lenne továbbra is ez ügyben kimélettelen lenni, minthogy itt, amint mondtuk, szegény emberekről van szó, akik más uton nem nyernek igazságot, csak ha mi szállunk

sikra érdekükben. S ezért reméljük is, hogy ily kötelességmulasztás nem fog többé megisméltődni és figyelemzetjük ennek a nagytrafiknak tulajdonosnőjét, hogy ő maga, aki mindenért a felelősséget viseli, utasítsa alantasait a legpontosabb kötelességteljesítésre.

Kellemetlen ránk nézve, hogy minden egyes esetben, amelyet itt az egész javára kénytelenek vagyunk felhozni, beigazolódnak állításaink valósága. Mindaz, amit egy fővárosi nagytrafikról elmondunk, az a vidéki nagyárudákban igen gyakran megesisik. A budapesti központi dohányraktárban való bevásárlásra utasított 70 nagyáruda közül alig egy negyedrészt rendelkezik elegendő tőkével, illetőleg megfelelő raktárral, hogy a dohányárusokat kielégíthesse. Alig mulik el nap, hogy a főváros környékén lakó nagytrafikosok nem jönnének ide, hogy néhány zsák dohányt kölcsön vegyenek, vagy vásároljanak, hogy legalább saját kistrafikjuk szükségletét fedezhessék. S a trafikosok? Azoknak hallgatniok kell, mert nincs mindenütt pénzügyigazgatóság és ami a pénzügyőrséget illeti az gyakran nagyon is elnéző. Némely vidéki nagytrafikos szándékosan kifogni engedi készletét, hogy saját kisárudájában adhassa el az árukat, hiszen nagyon jól tudják, hogy a szegény kisárusoknak dohányt bármily áron kell szerezniök és egy harmadik személy útján a nagytrafikban detailáron vásároltatják.

Hát rendezett állapotok ezek? Igazán borzongás fut a hátunkon végig? ha arra gondolunk, hogy milyen uton-módon kinozzák, bosszantják és csapják be a szegény ördögöt. S mindezt egy olyan iparágon belül, amelynek legfőbb vezetője az állam, az állam, amely elsősorban kellene arra ügyelnie, hogy polgárai közül jogtalanság senkítse érjen.

Vegyes hírek.

Mikor kellene a trafikokat zárni? Azt hihetnők, hogy ez a kérdés szabályzatokban és hatósági intézkedésekkel rendezve van. De ez nem áll. Ez irányban nagyon számos rendeletet bocsátottak ki, azonkívül még külön a pénzügyi hatóságok is gyakran intézkednek ebben a dologban, aligha lehet azonban biztonsággal megállapítani, hogy meddig kell a dohánytőzsdét nyitva tartani. Ennek a rendetlenségnek melyet már gyakran megróttunk elsősorban a rendeletek tömegében keresendő, amelyek egymásnak ellentmondanak, azonkívül abban a körülményben, hogy minden városnak vagy mezővárosnak más-más rendelkezésre van szüksége. Mert az természetes, hogy Budaörsön a trafiknak nem kell oly sokáig nyitva maradnia, mint Székestehérvárott és Székesfehérvárott nem oly soká, mint a fővárosban. Ellenben a rendeletek erre nem vetnek ügyet, minek folytán be sem tarthatók. Legújabb időben azonban még egy más körülménnyel is számolni kell, amely figyelmét az üzletek zárására, fordítja. Ez a szocializmus, amelynek gondoskodása az alkalmazottakra is kiterjed. Tehát

úgy kell a trafikok záróját megállapítani, ahogy azt minden egyéb üzlet betartja. Igaz, vannak, különösen a fővárosban oly utak, utcák és terek, ahol szükséges, hogy a trafik éjfélig is nyitva maradjon. Ilyen kivételek számára egyáltalán nem kellene záróját megállapítani, minthogy a közönség kényelme ezt kívánja. Olyan utakon és utcákban, ahol a forgalom normálisan bonyolódik le, a záróját 9 órára, a vidéken pedig a körülményekhez képest, kellene megállapítani.

A mi szivarjaink. E napokban alkalmunk volt egy külföldi szivargyárosnak véleményét, hallani a mi szivarjainkról. Az illető úr, aki évek óta németországban lakik és nagy gyárat maga vezet, nagyjában meg van elégedve a mi szivarjaink minőségével. Némely fajtát, mint például a Regalistaszt és Trabucot valamint a közönséges rövidszivart módfelett dicséri, természetesen árukhöz viszonyítva. Ellenben úgy találja a német gyáros, hogy a mi szivarjaink csekély kivétellel mind túlerősek, amiben igazat kellett neki adnunk. De megmondtuk neki, hogy minálunk a közönség izlése olyan, hogy még a kocádohányos sem akar gyenge szivart. Akár a klimatikus viszonyokra, akár a szokásra vezetjük ezt vissza, annyi bizonyos, hogy Magyarországon fűszeres, aromatikusan, erős ételeket italokat és szivarokat is kívánnak. Az megint más kérdés, vajjon ezek az erős szivarok az emberi szervezetre hasznosak-e. Ami ezt illeti, az ifjuság már inkább a cigarettához nyul és ebben sem kíván valami erőset, amit a Hölgy és Princessas forgalma bizonyít, amelyeknek rengeteg nagy a a fogyasztásuk. A mi ifjaink már alig találnak örömet az erős dohányokban, amelyeket apáink és nagyapáink pipában szívtak el és emellett egészen jól érezték magukat. Ma tudniillik még más körülmények is tekintetbe jönnek, amelyek az ifjuság idegeit kemény próbára állítják. Rendkívül csodálkozott a német gyáros a trafikok nagy számán, mert a világ egy városában sem található ekkora számban. Nem tudta megérteni, hogy ilyen konkurrencia mellett, hogyan tudnak ezek az emberek megélni. Mi sem!

Nikotinmérgezők. A tulságos dohányélvezés következményei a különféle államokban egészen különböző percentuális arányban lépnek fel és egyes esetekben a dohányfogyasztással merő ellentétben állanak. Németország arányszáma a körülményekhez képest rendkívül magas. A német birodalomban a statisztika alapjául szolgáló évben a lakosságnak kevesebb, mint $\frac{1}{2}$ százaléka betegedett meg dohányzás folytán; ez azért olyan rendkívül kedvezőtlen eredmény, mert a lakosságnak csak mintegy 35%-a hódol a dohány élvezetének. Spanyolországban, hol még az asszonyok nagy része is dohányzik és ahol majdnem 80%-ot tesz a dohányzók száma, a megbetegedések száma 0.2%, Belgiumban 0.50%-ra rug, Franciaországban 0.65%, Magyarországon és Ausztriában 0.43%, Angliában 0.32%, sőt Oroszországban csak 0.1%. Olaszországban a megbetegedések száma már 0.67%-ra emelkedik, Svájcban 0.50% és Svédországban 0.09%, tehát ez utóbbi állam mutat fel legkevesebb nikotinmérgezőst.

A dohány jubileumi éve lesz, már tudniillik Európát illetőleg, a folyó 1908. esztendő. Tudniillik 350 évvel ezelőtt, tehát 1558-ban hozta a spanyol *Gonzalo de Toledo* az első dohánypalántát és az első dohánymagot Amerikából Európába. Itt a dohányt eleinte disznóvénynek, majd rövid idő múlva gyógy-növénynek is tekintették. Már 1560-ban küldött Jean Nicot, Portugália franciaországi követe dohánymagot Medici Katalinnak. Diadalutját azonban a dohány csak akkor tartotta egész Európán át, mikor az indiánusok példáját követve „füstölni“ kezdtek, mert, hogy Kelet-ázsiaiában már évszázadok óta hódoltak a dohány élvezetének, azt az akkori európaiak nem tudták. Németországba az első dohányültetvények már 1565-ben jutottak Franciaországból. A pipálást, bagózást és tubákolást a németek állítólag csak 1570-ben tanulták el a spanyol katonáktól. Hiábavaló volt az állam és az egyház küzdelme a dohányzás „ördögi“ szokása ellen. Már a harmincéves háboru idejében a dohány használata meglehetősen általános volt. Oroszországban még 1634-ben a dohányzás orrlevágás terhe alatt tilos volt. VIII. Urban és XII. Innocenc pápák (1690-ben) egyházi átokkal sújtották bulláikban a dohányzókat. Még Németországban is egészen a 18. századig tüzeltek a prédikátorok és moralisták a dohányzás ellen. Mindhiába! A dohány győzedelmeskedett az államon és rendőrségen, templomon és papokon. A művelt európai ép oly elfogulatlanul lép most elénk szivarral a szájában, mint hajdan a mezitelen rézbőrű füstölgő pipájával a spanyol hódítók elé.

Ártalmasabb-e a dohányzás a nőknek, mint a férfiaknak? Erre a kérdésre az orvosi kutatások legújabb eredménye értelmében határozott igennel felelhetünk. Két francia orvos ezirányban tett kísérletei eredményét közreadva, amelyeket tengeri és házi nyulakon tettek. Azok az állatok, amelyeket dohányluggal vagy dohányfüsttel kezeltek, rendszeren holt kicsinyeket hoztak világra. Ehhez a kísérleti eredményhez járult még egy statisztikai kimutatás a dohánygyárak munkásairól és munkásnőiről, amelynek eredménye szerint a dohánygyárak munkásnőinél korai szülések igen gyakran fordulnak elő és gyermekeik rendszerint gyöngék és fiatalon halnak meg. A két kutató ebből azt a konzekvenciát vonja le, hogy a nők dohányzása legnagyobb mértékben kárhóztatandó.

Uj sztrájk Havanában. A szivargyári ipar terén alig félévvel ezelőtt kötött békének már kezdettől fogva sem jósoltak hosszú életet és az a föltevés, hogy a munkások által kivívott diadal csakhamar új követelésekre és új harcokra fog vezetni, rövidesen beigazolást nyert. A munkások magatartása a gyárakban hónapról-hónapra türethetlenebb lett és most éppen úgy mint félévvel ezelőtt, ismét szünetelnek csaknem az összes gyárak, ismét ezerszámra vonulnak végig az utcákon a szivargyári munkások, zenekarok közreműködése mellett ünnepélyeket és gyűléseket tartanak és ismét csodálkozva kiált fel az egész világ: honnan veszik ezek az emberek a pénzt? Talán csakugyan, amint sejtik, a dohánytrösztől, amelynek már állítólag a mult sztrájkban is benne volt a keze? Legalább minden külső jel arra

mutat, minthogy egyáltalán érthetetlen, hogy honnan vennék máskülönbén a szinte kimeríthetetlennek látszó sztrájkköltségeket a takarékosagra olyan kevéssé szokott kubai munkások vagy hogy kinek állana érdekében ez a harc, ki számíthat előnyökre. A tröszt volt az, amely az elmult évben a zavargásokat szította, gyáraiban a munkásokkal való háboruskodást megkezdette és a független gyárakat rávette, hogy vele szolidaritást vállaljanak. A tröszt volt az, amely, midőn az ő azelőtt rengeteg raktárkészlete kifogyott, a független gyárakat cserbenhagyta és gyárait újból megnyitotta. S a tröszt az, amely most, míg minden más üzem szünetel, a munkát egyedül folytatja. Honnan veszik a munkások a pénzt? Aki a tröszt harcmódját ismeri, az nem lesz ez iránt többé kétségben. A független gyáraknak mindamellett nem volt más választásuk. Mert ez alkalommal a munkások voltak azok, akik kicsinyes okokból habozás nélkül beszüntették a munkát. Noha ugyszólván biztosan tudták, hogy a harcot a tröszt szította fel a független gyárak kénytelenek voltak a rájuk erőltetett küzdelmet felvenni. Jelenleg a sztrájkoló szivargyári alkalmazottak száma 4000-re rüg és minden jel arra mutat, hogy a most megkezdett harc elkeseredett és makacs lesz, talán még tovább fog tartani, mint a mult évi sztrájk.

Pénzügyi tisztviselők a miniszterelnöknél. A pénzügyi számvevősegi tisztviselők február 23-án kongresszust tartottak, amelyen elhatározták, hogy kérelmeiket küldöttség útján terjesztik elő Wekerle Sándor miniszterelnöknek, mint pénzügyminiszternek. A küldöttséget a kongresszus elnöke, Szenessy Aladár számtanácsos vezette, aki emlékiratot nyújtott át a miniszterelnöknek.

Szerkesztői üzenetek.

A. J., M.-n. Nem nagyon gavalléros dolog, hogy a lapot 1² évig elfogadta s most nem akarja megfizetni. A legeslegszegegyebb, önhöz utasított kistrafikos bizonyosan nagyobb gavallér önnél. Egyébként mit kíván? Hogy a lapot ne küldjük? Ön igazán naiv férfi!

Nagyárus T. ban. Ön nagyon jól tudja, hogy a mi munkánk nélkül a maga helyzete még ma is reménytelen lenne Nem tartunk hálára igényt, de szemtelenséget sem tűrünk. Ezt jegyezze meg magának!

H. H.-né T. Nem! Önnek jogában áll mindazon árukat, a melyek az ártarifában foglaltatnak, nagytrafikosától követelni. Hogy az illető keresett árucikk-e vagy nem, ahhoz semmi köze.

Több VI. kerületbeli kisárus Jelen számunk foglalkozik az ügygyel. A kisárusok szövetsége legközelebb fogja alakuló ülését megtartani, ott előterjeszthetik panaszait. Csak akkor segíthetnek önökön, ha megnevezik magukat, ellenesetben mindent el kell tünnök.

Sch. J. Budapest. Nem kap sötét szivart csak csupa világot. Bocssáson meg, tisztelt kisasszony, szeretnők az arcképét látni, mert Önnek különös varázserővel kell bírnia.

Dohányárus Budapest. Nagyon sajnáljuk Önt, főleg már azért, mert nem képes megmondani, hogy tulajdonképen mit akar. Mert 4 oldalas levelének elolvasása után nem tudunk többet, csak azt, hogy Ön elárúsító. Talán franciául vagy angolul világosabban tudja magát kifejezni.

A Dohányárusok Szövetsége tagjaival tudatjuk, hogy írásbeli közlemények egyelőre *Jambrikovits bizottsági elnökhöz* intézendők.

„DOHÁNYÁRUSOK KÖZLÖNYE“

ORGAN FÜR DAS GESAMMTE TABAKFABRIK U. VERSCHLEISSWESEN, WIE AUCH DER DAZU GEHÖRIGEN FÄCHER

INHALT: Denn ich bin gross — und du bist klein. — Eine Grosstrafik ohne Waare. — Vermischte Nachrichten. — Briefkasten.

Denn ich bin gross — und du bist klein.

Ungefähr achtzig der angesehensten Tabakproduzenten hatten sich jüngster Tage zusammengethan, um darüber zu berathen, auf welche Weise es möglich wäre, ihr Produkt besser zu verwerthen, das heisst das Finanz-Aerar zu veranlassen, damit dieses ihren Tabak zu besseren Preisen einlöse. Das Resultat dieser Berathung bestand darin, dass der Beschluss gefasst wurde dem Finanzminister die Bitte vorzulegen, er möge höhere Preise gewähren. Motivirt wird dieses Anliegen damit, indem die Arbeitslöhne jetzt ungleich höher als früher. Ein anderes Motiv wurde schon aus dem Grunde nicht vorgebracht, weil die Petenten von der allgemeinen Theuerung der Lebensmittel, Gott sei Dank unberührt bleiben, zumal sie selber diese vertheuern und da sie ausser den Arbeitslöhnen kaum nennenswerthe Kosten aufweisen können, musste dies eine Motiv genügen den Minister zu überzeugen.

Wird Sr. Excellenz in der That ein Einssehen haben, die zumeist aus Millionären bestehenden Tabakproduzenten dafür schadlos zu halten, weil sie ein Geringes mehr an Arbeitslöhne bezahlen? Sr. Excellenz Finanzminister Wekerle, selber ein Landwirth erster Klasse, kennt die Arbeitsverhältnisse zu genau, um nicht auf Seite der Petenten zu stehen. Das Schlagwort „theure Arbeitslöhne“ besitzt nämlich gegenwärtig eine derartige Zauberkraft, dass es sofort überzeugt. Dass dermalen der Landwirth seinen Grund und Boden mit Wucherzinsen ausnützt, kommt dabei nicht in Frage. Dass, sei es, welches Anbauprodukt immer, theils in Folge der verbesserten Pflege, theils in Folge der hohen Verkaufspreise, beinahe dem blanken Golde gleicht, ist ebenfalls bekannt. Und nun ist es das einzige Produkt, der Tabak nämlich, wo der Produzent keinen Bodenwucher treiben kann. Hier sind ihn die Hände gebunden. Wir können es daher begreifen,

dass die, behufs „Verbesserung ihrer Lage“ herbeigeeilten Tabakproduzenten einen grossen Schmerz empfinden, dass sie nicht auch hier nach Herzenslust den Preis diktiren können.

„Fast zahlt sich der Anbau des Tabakes nicht mehr aus“, so hiess es auf diesem Landwirthe-Congresse. Sie, von denen fast jeder Einzelne Himmel und Erde in Bewegung setzten um ihr Anbau-Terrain zu vergrössern, wollen nunmehr weiss machen, dass sich ein Ackerfeld worauf Tabak wächst, nicht mehr auszahlt. Der Wein scheint nämlich den Herrschaften zu Kopf gestiegen zu sein, nämlich jener Wein, der im letzten Jahre so sehr gesucht und so sehr im Preise gestiegen ist. Die guten Leute vergessen aber, dass die Missernten des Auslandes diese „Hausse“ hervorgebracht hat, ebenso die mittelmässige Ernte. Freilich ist Wein zu bauen besser als Tabak, namentlich, wenn die Preise hoch stehen. Wer bezahlt dem Weinbauer den hohen Arbeitslohn, wenn die Ernte misslingt?

Doch es ist eine bekannte Thatsache, dass jeder der mit dem Staate in geschäftlicher Verbindung steht, einen besonderen Vortheil erwartet. Derselbe Stand, der nolens volens die Arbeiter in seinen 22 Fabriken höher entlohnen muss, ohne dass er das Publikum belästigt, dass dieses ihn entschädigt, derselbe Stand soll die reichen Gutsbesitzer dadurch noch reicher machen, indem er statt ihnen die erhöhten Arbeitslöhne bezahlt.

Was uns zu diesen Betrachtungen, welche eigentlich ausserhalb der Tendenz unseres Blattes stehen veranlasst, ist eben die schutz- und wehrlose grosse Schaar, jener kleinen Leute, welche des trockenen Brotes wegen für den Absatz des Tabakes schwere Arbeit leisten. Und diese armen Leute, wie bescheiden, wie bittend treten sie auf, damit der Stand für den sie arbeiten, sie besser entlohne. Seit vielen Jahren geschieht dies und das Ministerium nimmt keine Notiz davon. Was seit einem halben Jahrhundert zum Besten der

Kleintrafikanten gethan wurde, besteht in der Zuwendung einiger Heller täglich, die man von einer Steuer nachliess, die ohnehin unberechtigt vereinnahmt wird. Und diese armen Leute, diese Tagelöhner des Staates, sie haben im Verhältniss weit grössere Lasten zu tragen, als die hochgeborenen Herren von denen jeder den Staat als Me kkuh zu betrachten scheint. Der arme Teufel, den heute das zweifelhafte Glück beschieden ist, Tabak und Cigarren zu verkaufen, ihn trifft es ganz gewiss härter, wenn er von verdienten 1000 Kronen jährlich ein Viertheil den erhöhten Bedürfnissen an Miethzins und Bedienung abgeben muss, als den Gutsbesitzer dessen Joch Feld ihn statt 600—1000 Kronen, bloss 5—600 durch die erhöhten Arbeitslöhne verbleibt. Die Herrschaften können noch immer recht gut bestehen bei diesen Preisen, selbst dann, wenn jedes dritte oder vierte Jahr auch eine Missernte einträte.

Aber was will man machen Ungarn ist eben ein Agrikultur-Staat in jenem Sinne geworden, dass diese mächtig unterstützt wird, wenn auch zum Schaden des Handels und der Industrie. Und so wird auch diese Aktion der Tabakproduzenten Schaden bringen, insoferne, als es der Verschleisser büssen wird, vielleicht aber auch die Fabrikation auf welchen Gebiete man ja von jeher engherzig genug ist. Denn wenn wir uns fragen, ob die Tabakproduzenten ihren Willen durchsetzen werden, so können wir es ganz getrost bejahen. Die Lage der Verschleisser aufbessern — nein, das geht nicht, dagegen dürfte aller Wahrscheinlichkeit genügende Bedeckung vorhanden sein, den Tabak höher einzulösen, denn — ich bin gross und Du bist klein.

Eine Grosstrafik ohne Waare.

Wir haben es schon öfter an dieser Stelle erklärt, dass wir es recht gerne sehen, wenn der Staat an die Hinterbliebenen mancher verdienstvollen Beamten, sei es Gross- oder Kleintrafiken ertheilt. Wir haben aber auch energisch dagegen protestirt, dass das Ministerium Lizenzen ertheilt, wo voraussichtlich, sowohl der Staat, als auch das Publikum geschädigt werden könnte. Eine Grosstrafik in der Hauptstadt, zu welcher 170 Kleintrafiken angewiesen sind und die einen jährlichen Umsatz von mehr als drei Millionen Kronen erzielt, bedarf zur Geschäftsführung zumindest 120.000 Kronen.

Ist dieser Betrag nicht vorhanden, dann müsste eine solche Grosstrafik wöchentlich 4—5-mal Fassungen

vornehmen. Da diess jedoch gegen die Vorschriften verstösst, ausserdem auch dem Eigenthümer der Grosstrafik namhafte Kosten verursacht, so kann eine derartige Grosstrafik ihren Verpflichtungen gegenüber den zu ihr angewiesenen Kleintrafikanten nicht nachkommen. Die grosse Anzahl dieser Verschleisser, denen das Recht zusteht 2—3-mal wöchentlich Waaren zu fassen, erhält dieselben nicht, was zur Folge hat, dass auch das Publikum seine gewünschten Sorten nicht erhält, wodurch selbstverständlich, sowohl den mit grosser Spesenlast dastehenden Kleinverschleissern direkt, dem Aerar aber ein indirekter bedeutender Schaden jahrein-jahraus, zugefügt wird. Denn ein Jahr ist lang und wenn sich derlei Dinge, wie es auch nicht anders möglich ist, häufig wiederholen, so zählt der Schaden auf beiden Seiten nach Tausenden. Das Publikum aber staunt darüber, warum der Staat ihn das Rauchen abgewöhnen will.

Die Grosstrafik des VI. Bezirkes wurde bekanntlich der Frau Wittwe *Oszkár Gömör*y verliehen. Wir wissen nicht, ob bei Ertheilung dieser Lizenz die Vorschrift, wonach ein genauer Vermögensnachweis dem Ministerium geliefert werden muss, beobachtet wurde. Ist diess geschehen, dann begreifen wir nicht, dass diese Grosstrafik mit fremden Gelde arbeitet, wenn nicht, so hätte die Ertheilung der Lizenz unter keinen Umständen stattfinden dürfen. Gleichwohl ist die Lizenz ertheilt worden und wir hätten nichts dagegen einzuwenden, wenn die im VI. Bezirk sich befindlichen Tabaktrafikanten hiedurch nicht schwer geschädigt würden.

Dieser Tage traf es sich, dass die Grosstrafik des VI. Bezirkes am 22., 23. und 24. Februar die zu ihr zugewiesenen Trafikanten mit den nothwendigen Waaren nicht zu versehen vermochte. Man denke nur, was das heisst. Samstag, den 22., wo jeder Trafikant sich für den Sonntag mit Waaren versehen muss, da ja das Geschäft doppelt so stark geht, gab es, wie wir hören 70 Trafikanten, welche keine Waare erhielten. Montag Vormittag, wo die gänzlich ausverkauften Kleintrafiken die Waare dringend nöthig hatten, wurde ebenfalls in der Grosstrafik nichts ausgefolgt. Wer bezahlt den armen Leuten den erlittenen Schaden? Wir glauben, diese Angelegenheit bedarf keines weiteren Kommentares.

Seit dem Bestande dieser Grosstrafik, haben wir von den zahlreich uns zugekommenen berechtigten Klagen keine Notiz genommen, trotzdem wir hiezu im Interesse unserer Leser, verpflichtet wären. Wir sind eben nachsichtig gegen Anfänger und da es sich um eine Anfängerin handelt, die auf ihre Leute angewiesen ist, wollten wir nicht gleich die Sturmglocke ziehen, hoffend, es werde in Hinkunft besser werden. Dagegen scheint uns in dieser Angelegenheit eine Schonung als Verbrechen, zumal es sich, wie gesagt, um arme Leute handelt, die ihr Recht nicht anders finden können, als wenn wir dasselbe verfechten. Und darum hoffen wir auch, dass sich ein derartiges Ausserachtlassen der übernommenen Pflichten nicht wieder ereignet und

glauben (der Eigenthümerin dieser Grosstrafik nahe legen zu müssen, dass sie selbst, die ja die Verantwortung für Alles trägt, ihre Untergebenen zur strengsten Pflichterfüllung anhält.

Es ist uns unangenehm, dass wir in allen Stücken, die wir hier zum Wohle des Ganzen vorzubringen bemüsst sind, vollständig Recht behalten. Das was wir hier von einer hauptstädtischen Grosstrafik mittheilen, das ereignet sich in der Provinzgrosstrafiken sehr häufig. Von den zum Budapester Central-Tabak-Magazin zur Fassung angewiesenen 70 Grosstrafiken, besitzt kaum der vierte Theil genügendes Kapital, beziehungsweise genügendes Lager um die Trafikanten zu befriedigen. Es vergeht kaum ein Tag, wo die Grosstrafikanten aus der Umgebung der Hauptstadt, nicht hierher kämen um sich einige Säcke Tabak auszuleihen, oder zu kaufen damit sie zumindest ihren eigenen Kleinverschleiss gedeckt haben. Und die Trafikanten? Die müssen dort das Nachsehen haben, denn nicht überall gibt es eine Finanzdirektion und was die Finanzwache anbelangt so ist sie oft sehr nachsichtig. Wie oft auch lassen manche Grosstrafiken in der Provinz ihre Vorräthe direkt ausgehen, damit sie in ihrem Kleinverschleisse die Waaren verkaufen können, denn sie wissen recht gut, dass die armen Kleinverschleisser Tabak um jeden Preis haben müssen und denselben durch eine dritte Person in der Grosstrafik zum Detailpreise kaufen lassen.

Sind das geregelte Zustände? Wahrlich es schaudert Jedem die Haut, der daran denkt, auf welche Weise der arme Teufel chikanirt, geplagt und gefoppt werden kann. Und das auf einem Gebiete, dessen oberster Chef der Staat ist, der Staat, der ja in erster Reihe darauf zu achten hätte, dass keinem seiner Bürger ein Unrecht geschähe.

Vermischte Nachrichten.

Wann sollen die Trafiklokale geschlossen werden? Man sollte vermeinen, dass diese Frage durch Vorschriften und behördliche Verfügungen geregelt erscheint. Allein, dem ist nicht so. Wohl existiren nach dieser Richtung hin eine Menge Vorschriften, ausserdem wird auch sonderbarerweise häufig von den Finanzbehörden separat verfügt, kaum aber lässt es sich mit Bestimmtheit sagen, wie lange eine Tabaktrafik eigentlich offen gehalten werden muss. Die Schuld an dieser Unordnung, die wir schon sehr oft gerügt, besteht zuerst in der Menge Vorschriften, die einander widersprechen, ausserdem in dem Umstande, wonach fast jede Stadt, oder Marktstellen andere Bestimmungen bedarf. Denn es ist selbstverständlich, dass eine Trafik in Budaörs nicht so lange offen bleiben muss, als in Székesfehérvár und in Székesfehérvár nicht so lange, als in der Hauptstadt. Die Vorschriften hingegen nehmen darauf nicht Rücksicht, aus welchem Grunde dieselben auch nicht befolgt werden können. In jüngster Zeit hat man aber auch mit einem anderen Umstande zu rechnen, welcher

dem Schliessen der Geschäfte seine Aufmerksamkeit widmet. Es ist dies der Socialismus, dessen Fürsorge sich auf die Angestellten erstreckt. Dennoch muss also daran gedacht werden, das Schliessen der Geschäftslokale auf eine solche Stunde festzustellen, wie sie jedes andere Geschäft einhält. Wohl gibt es, namentlich in der Hauptstadt, viele Gassen, Plätze und Strassen, wo es nothwendig ist, dass die Trafik noch bis Mitternacht offen sei. Für solche Ausnahmen müsste es eben gar keine Sperrstunde geben, das dies auch die Bequemlichkeit des Publikums verlangt. In Gassen und Strassen jedoch, wo sich der regelmässige Verkehr normal abwickelt, müsste die Sperrstunde für 9 Uhr, in der Provinz dagegen, je nach den Umständen festgesetzt werden.

Unsere Cigarren. Dieser Tage hatten wir Gelegenheit die Meinung eines ausländischer Cigarrenfabrikanten über unsere Cigarren zu vernehmen. Der in Deutschland seit vielen Jahren domicilirende Herr, der eine bedeutende Fabrik besitzt und dieselbe selber leitet, ist im Grossen und Ganzen mit der Qualität unserer Cigarren zufrieden. Manche Sorten, wie zum Beispiel die Regalitas und Trabuco, sowie die ordinäre Kurze, lobt der Fachmann über alle Massen, natürlich entsprechend ihren Preisen. Dagegen findet dieser deutsche Fabrikant, dass mit wenigen Ausnahmen unsere Cigarren zu kräftig wären, was wir ihn bestätigen mussten. Allein, wir erwähnten auch, dass der Geschmack des Publikums hier zu Lande ein derartiger ist, dass selbst der Sonntagsraucher eine milde Cigarre nicht mag. Mag es auf klimatische oder Gewohnheitsursachen zurückzuführen sein, so viel steht fest, dass man in Ungarn gerne gepfefferte, aromatische, kräftige Speisen, Getränke und auch Cigarren wünscht. Eine andere Sache ist es freilich, ob diese kräftigen Cigarren dem Organismus des Menschen zuträglich sind. Nun was das betrifft, so greift schon die Jugend zur Cigarette und auch diese wird nicht gar zu stark gewünscht, was der Consum der Hölgy und Prinzessas beweist, die enormen Absatz finden. Unsere Jünglinge von heute werden schwerlich mehr Gefallen finden, an die starken Tabake, welche ihre Väter und Grossväter aus Pfeifen rauchten und sich dabei ganz wohl befanden. Heute kommen nämlich noch manche andere Umstände in Betracht, welche die Nerven der Jugend auf eine harte Probe stellen. Sehr gewundert hat sich der deutsche Fabrikant über die riesige Anzahl der Trafiken, die in keiner Stadt der Welt in solcher Zahl zu finden sind. Er begriff es nicht, wie bei dieser Konkurrenz die Leute leben können. Wir auch nicht!

Briefkasten der Redaction.

Herrn I. A. in M. Eine sehr grosse Noblesse beweist das nicht, wenn Sie unser Blatt $\frac{1}{2}$ Jahr empfangen und es nicht bezahlen wollen. Der letzte zu Ihnen angewiesene Kleintrafikant wird gewiss nobler sein. Was wünschen sie übrigens? Wir sollen Ihnen unser Blatt nicht zusenden? Sehr naiv von Ihnen!

Grosstrafikant in T. Sie wissen es recht gut, dass ohne unsere Mühewaltung Ihre Lage noch heute eine trostlose wäre. Wir verlangen keine Dankbarkeit, aber unverschämt darf man nicht sein. Merken Sie sich das!

Frau H. H. in T. Nein! Sie haben das Recht sämtliche Waaren, die im Preistarief enthalten sind, von Ihrem Grosstrafikanten zu verlangen. Ob der Artikel gangbar ist, oder nicht, das geht ihm nichts an.

Mehrere Kleintrafikanten des VI. Bezirkes. In der vorliegenden Nummer, finden Sie die Angelegenheit besprochen. Da der Verband der Kleintrafikanten demnächst seine constituirende Sitzung abhalten wird, können Sie Ihre Beschwerden vorbringen. Goholfen wird Ihnen nur dann werden, wenn Sie sich melden, anderseits müssen Sie ertragen, was man Ihnen auch aufbürdet.

Fr. I. Sch. Budapest. Sie bekommen keine dunkle Cigarren, nur lauter lichte. Entschuldigen Sie gehirtes Fräulein, wir möchten gerne Ihre Photographie sehen, denn Sie müssen ja eine ganz besondere Anziehungskraft auszuüben vermögen.

Verschleisserin, Budapest. Wir bedauern Sie recht sehr, hauptsächlich schon darum, weil Sie nicht in der Lage sind in Ihrem Schreiben auszudrücken, was Sie eigentlich wollen. Denn nach Durchlesen Ihres 4. Seiten langen Briefes, wissen wir nichts mehr, als dass Sie eine Verschleisserin sind. Vielleicht verstehen Sie in französischer oder englischer Sprache sich deutlicher auszudrücken.

Den Mitgliedern des Trafikanten-Verbandes theilen wir mit, dass vorläufig Zuschriften an den *Präsidenten des Verbandes, Herrn Jombrikovits* zu richten sind.

Trafikantin, Budapest. Wieviel Kapital Sie eigentlich in Ihr Geschäft investiren sollen? Je mehr desto besser. Diese Frage ist überhaupt so denkbar, dass sie kaum eine Beantwortung verträgt. Auch kommt es darauf an, wo sich die Trafik befindet.

Meghívás

a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Banknak
1903. évi március hó 12-én délelőtt 11¹/₂ óraker
saját helyiségében (V., Dorottya-utca 6. sz.) tartandó

XXXVIII. rüdes közgyűlésére

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az 1907. üzletéről.
2. Az 1907-iki zárszámadás és mérleg előterjesztése és az igazgatóságnak a nyereség felosztására vonatkozó indítványa.

3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által előterjesztett évi számadás és mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról.

4. Ezen tárgyak és az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti háttározat.

Azon részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni kívánnak, felhivatnak, hogy az alapszabályok 17. §-a értelmében részvényeiket, a még le nem járt szelvényekkel együtt, legkésőbb folyó évi március hó 9-ig a következő helyek valamelyikén letéteményezzék: Budapest: a bank központi pénztáránál (V., Dorottya-utca 6.) Fiumében: a bank főosztályánál Via del Lido 7.). Kassán: a bank főosztályánál Fő-ut 11.), Kolozsvárott: a bank főosztályánál (Mátyás király-ter), Pozsonyban: a bank főosztályánál (Főter), Wienben: az Union-Banknál (I., Rennugasse 1.)

A megvizsgált mérleg és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés nyolc nappal a közgyűlés előtt a társaság helyiségeiben a t. részvényesek rendelkezésére áll.

Budapest, 1903. évi febrnár hó 26-án.

(Utányomás nem díjaztatik.) **Az igazgatóság.**

„BOURBON“

szivarkahüvelyek, az egyedüli hüvelyek, amely dohánynagyárusok és különlegességi raktárak részére ajánlható. A hüvelyüzletekben divatos verseny sajnos következménye, hogy a dohánynagyárusok és a különlegességi raktáraktulajdonosai már nem foglalkozhatnak haszonnal a hüvelyek elárúsításával. Ezen visszás állapotra segitendő ily feltételek mellett, hozza forgalomba az **Elster és Topf cég** a „Bourbon“ szivarkahüvelyeket, amelyek az ideális versenyt kizárják. A „Bourbon“ hüvelyeket kitünő sikerrel vezette be már is több dohánynagyárusító, u. m. **Hirsch Jakab** budapesti továbbá az aradi, miskolci, brassói, segesvári, kassai, kolozsvári, szabadkai, prágai, brünni, olműci, linci, innsbrucki stb. különlegességi árudák. **Elster és Topf** lemergi cég kívánatra szivesen szolgál mintákkal és úrlapokkal, melyekből a dohánynagy- és különlegességi árudák részére biztosított előnyök megtudhatók.

Mindenütt kapható!!

Legjobb a

Kardos

≡ svéd gyujtó. ≡

≡

Legjobb a

German

és

Krokodil

rózsaszalon-gyujtó

Mindenütt kapható!!